

Snöskoter – vad gäller egentligen?

Nationellt snöskoterforum, Falun
17-18 november 2011

Nils Hallberg, Naturvårdsverket

SNOWMOBILE.COM

Innehåll

- Tillämplig lagstiftning i stort
- Terrängkörningslagen
- Allemansrätten
- Grannelagsrätt
- Sedvanerätt
- m.m.

Vad kan då en centralbyråkrat om skotrar?

- Nils Hallberg
infödd surjämte
miljörättsjurist, NV i Östersund
- Jakt, fiske, skidor, fjäll
- Ca 40 säsonger på skidor,
både på längden och tvären
- Nästan lika länge på skoter
... varav 2 säsonger i Åres backar
(snökanonjär/"pistvakt")
- Skoterägare sedan länge...

Åres störtlopp:

Start: 1240 möh

Mål: 396 möh

Vertikal fallhöjd: 844 m

Längd: 2922

Min lutning: 7%

Max lutning: 69%

Genomsn. lutning: 33%

Medelhastighet: 100 km/h

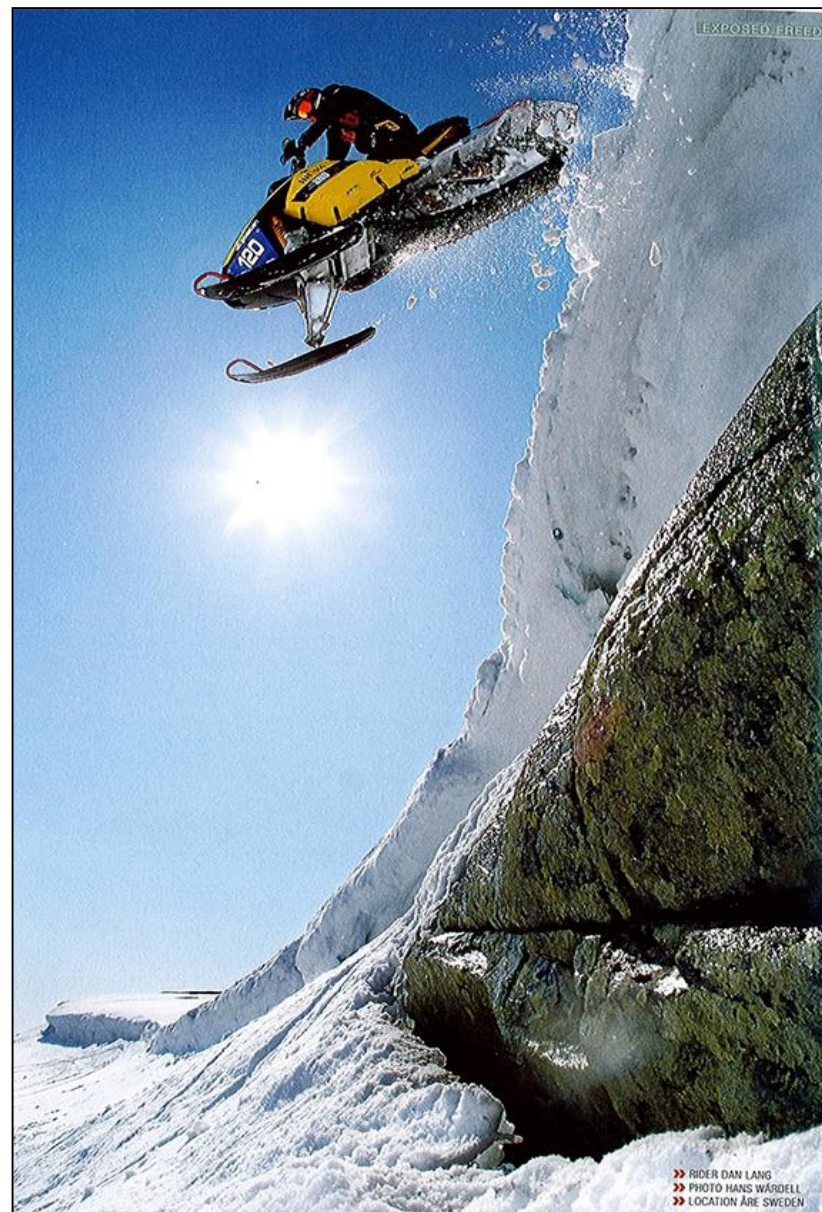
Källa: www.ares2007.com

Nedre delen av Störtloppet/Gästrappet i Åre när kanonerna går...

Lagstiftning

- Miljöbalken
- Förordning om anmälan för samråd (12 kap. 6 § miljöbalken)
- Plan- och bygglagen
- Brottsbalken
- Terrängkörningslagen
- Terrängkörningsförordningen
- Trafikförordningen
- Vägmärkesförordningen
- Förordning om vägtrafikdefinitioner
- Jaktlagen
- Jaktförordningen
- Trafikskadelagen
- Lag om biluthyrning
- Lokala trafikföreskrifter
- Allemansrätten
- m.m.

källa: tobe.nu

Vad är då terräng... och väg?

- 2 § förordningen (2001:651) om vägtrafikdefinitioner:
 - Terräng = "ett område som inte är väg".
 - Väg = "en sådan väg, gata, torg och annan led eller plats som allmänt används för trafik med motorfordon".
- Med "plats som allmänt används för trafik med motorfordon" menas plats vars syfte är att motortrafik ska kunna förekomma.
- Åker, äng, park, obanat naturområde och vägar som inte är allmänt befarna räknas som terräng.
- Isbelagda vattenområden är en form av terräng, men eftersom is inte är barmark råder dock inte enligt lagen något generellt förbud mot körning på istäckta vattenområden.

Terrängkörningslag (1975:1313)

- Offentligrättslig förbudslag som syftar till att skydda allmänna intressen mot skador och störningar som orsakas av trafik med motordrivna fordon.
- Innehåller inte regler av civilrättslig karaktär ("förhållandet mellan enskilda").
- Mark och vegetation ska skyddas mot skador samt störningar på fauna och friluftsliv minimeras.
- För näringsverksamheterna jordbruk och skogsbruk finns ett generellt undantag från förbudet.
- Lagens förbud mot körning i terräng gäller också markägaren själv. Denne kan inte heller ge någon annan tillstånd att köra på sin egen mark.
- Överträdelser i förhållande till enskilda intressen regleras främst på annat sätt (t. ex. genom skadeståndslagen (ersättning för skador)).

TKL – forts.

"Konsumentverket anser att kampanjen uppmanar till lagbrott, och kräver ett svar av Volvo."

Auto, Motor & Sport 2011-10-21

1 § Körning i terräng med motordrivet fordon för annat ändamål än jordbruk eller skogsbruk är förbjuden i hela landet

1. på barmark,
2. på snötäckt skogsmark med plant- eller ungskog, om det inte är uppenbart att körningen kan ske utan risk för skada på skogen,
3. på snötäckt jordbruksmark, om det inte är uppenbart att körningen kan ske utan risk för skada på marken.

TKL – forts.

- Flera undantagsbestämmelser för viktiga samhällsfunktioner och för viss näringsverksamhet.
- Förbuden kan utvidgas genom regeringens eller länsstyrelsens beslut.
- Regeringen har i delar av fjällområdet inrättat 12 områden inom vilka det råder förbud mot att köra motordrivet fordon även om detta annars skulle ha varit tillåtet enligt den allmänna regleringen.
- Förbuden kan under vissa angivna förutsättningar utvidgas om terrängkörningen medför olägenhet från naturvårdssynpunkt eller annan allmän synpunkt.

Allemansrätten

Regeringsformen (1974:152)

2 kap. 15 § - om egendomsskydd och allemansrätt

"Vars och ens egendom är tryggad...

Den som... tvingas avstå sin egendom ska vara tillförsäkrad full ersättning för förlusten...

Vid inskränkningar i användningen av mark eller byggnad som sker av hälsoskydds-, miljöskydds- eller säkerhetsskäl gäller dock vad som följer av lag i fråga om rätt till ersättning.

Alla ska ha tillgång till naturen enligt allemansrätten oberoende av vad som föreskrivits ovan. Lag (2010:1408)."

Miljöbalken (1998:808)

7 kap. 1 § - om skydd av områden, allemansrätt m.m.

"Var och en som utnyttjar allemansrätten eller annars vistas i naturen skall visa hänsyn och varsamhet i sitt umgänge med den."

Allemansrätten – forts.

- Allemansrätten är den begränsade rätt som var och en har att använda annans fastighet, framför allt genom att färdas över den åtminstone till fots och under en kortare tid vistas på den.
- Nyttjandet får inte gå så långt att fastighetens ägare (eller annan med särskild rätt till fastigheten, t.ex. en nyttjanderättshavare) tillfogas nämnvärd olägenhet eller ekonomisk skada.
- Vad denna begränsning innebär är delvis ganska oklart; de lagbestämmelser – väsentligen straffrättsliga – som har betydelse är delvis svårtolkade, rättspraxis och litteratur är sparsam. Ofta hänvisas till sedvanan, men den varierar i olika delar av landet och kan också på andra sätt vara svår att slå fast.

Allemansrätten och motortrafik

Bl.a. SOU 1993:51, Prop. 1995/96:226:

[...] allmansrätten ger inte någon allmän rätt till motoriserad färd i naturen och allmansrätten kan överhuvudtaget inte för att möjliggöra passage för motortrafik.

Lagkommentaren till 7 kap. 1 § miljöbalken:

"Var och en som utnyttjar allmansrätten eller annars vistas i naturen skall visa hänsyn och varsamhet i sitt umgänge med den."

Någon allmansrätt finns inte alls beträffande biltrafik och annan trafik med motordrivna fordon (inbegripet mopeder).

På enskild väg kan ägaren förbjuda sådan trafik [...]

Körning med motorfordon i terrängen är bara undantagsvis tillåten enligt TKL; se närmare denna lag, som också riktar sig mot markägare.

Oberoende av dessa trafikregler gäller bestämmelsen i 12 kap. 4 § brottsbalken om förbud mot trafik som medför skaderisk för väg eller annan mark utan markägarens lov.

Allemansrätten och motortrafik – forts.

Lagkommentaren till 26 kap. 11 § miljöbalken:

”En tillsynsmyndighet får förelägga den som håller stängsel i ett område av betydelse för friluftslivet eller i närheten av ett sådant område att ordna grindar eller andra genomgångar som behövs för att allmänheten skall kunna komma till mark inom ett sådant område som omfattas av allemansrätten.

Är det uppenbart att ett stängsel endast är avsett att utestänga allmänheten från området, får föreläggande meddelas om att ta bort det. Vad som nu har sagts om stängsel skall tillämpas på motsvarande sätt när det gäller diken.”

Vid sidan av reglerna om strandskydd, som ju ger viss möjlighet att ingripa mot stängsel och andra anläggningar som inskränker tillträde till stränderna (se 7 kap. 15 §), utgör bestämmelsen det väsentliga rättsliga skyddet för allemansrätten.

Genomgång skall ordnas i den mån den behövs. Framför allt lär man avse tillträde till fots, genom grind eller stätta (eller en spång över ett dike, jfr andra stycket). Där det kan vara naturligt att ta med en cykel, kan en grind vara att föredra. Däremot innebär regeln inte att motortrafik skall bli möjlig – den ingår som bekant inte i allemansrätten – och den bör med hänsyn till risken för markskador knappast heller kunna användas för att möjliggöra ridning.

Grannelagsrätt

- Den del av fastighetsrätten som behandlar rättsförhållandet mellan grannar och grannfastigheter.
- Rättsförhållande mellan enskilda, för varandra kända parter.
- "Grannen får stå ut med åtskilligt av mig för jag är skyldig att stå ut med detsamma från hans sida."
Ger uttryck för ett slags compensationstänkande.
- 3 kap. 1 § JB: "Var och en skall vid nyttjande av sin eller annans fasta egendom taga skälig hänsyn till omgivningen."
- Lätt att "hitta motparten" vid konflikt, svårt att lösa konflikter/reglera skador (?).

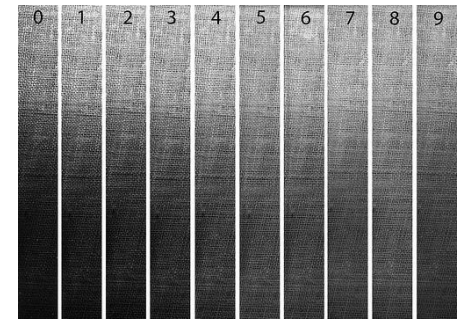

Sedvanerätt

- Skattefjällsmålet, NJA 1981 s. 1.
- Nordmalingsmålet, Högsta domstolens dom den 27 april 2011 (T 4028-07) – gäller renbete, inte skoter:

”När det ska bestämmas hur lång tid som ligger i uttrycken ”av ålder” och ”efter gammal sedvana” kan den tid om 90 år som brukat anges i fråga om urminnes hävd vara en rimlig utgångspunkt.”

- Ovan gäller dock rennäring – kan paralleller dras till andra näringar och verksamheter?

Slutsatser – skoteråkning

- Snöskoteråkning omfattas i dagsläget förmodligen inte av allemansrätten – dock gråzon.
- Snöskoteråkning kan ev. vara grannelagsrättsligt tillåten pga. "förhållandena på orten" - jfr. skillnader mellan ex.vis norra och södra Sverige.
- Snöskoteråkning ställer förmodligen höga krav på "skälig hänsyn", pga. skaderisk, buller m.m.
- Sedvanerätt? (90 år – ca. 2050).

Tack för visat intresse!

